

Met het Oog op Morgen, zondag 21 november 2021

O.l.v. Mieke van der Weij. Interview met [Hans Renders over biografie Jan Foudraïne | NPO Radio 1](#) geschreven door Alex Rutten [Jan Foudraïne - The Sannyas Wiki](#).

Verkorte weergave van het gesprek (ca. 11 min.) in de maandelijkse biografie-rubriek van het Oog.

MvdW introduceert Hans Renders, hoogleraar geschiedenis van de biografie aan de Universiteit Groningen en directeur van het Biografie Instituut.

H.R. Foudraïne, auteur van *Wie is van hout*, een “generatieboek”. Foudraïne was een psychotherapeut, onderzoeker, schrijver. Studeerde medicijnen en werkte in Endegeest (Leiden) ca. 1956, waar hij barbaarse methoden zag toegepast; bijv. insulinekuur, zorgde voor langdurig coma, een soort ‘reset’. Ook had je nog electroshocks. Pas tien jaar daarvóór was de lobotomie afgeschaft (gaatje in het hoofd boren). Foudraïne baanbrekend: geen pillen maar gedrag. Men wilde dit niet horen, en hij was niet de meest makkelijke man. Daarna periode begin jaren zestig naar Maryland (USA) om zijn ideeën dáár toe te passen. Beetje radicale man, hij ontsloeg – hoewel niet daartoe bevoegd – mensen. Witte jas uit, ander meubilair, waar hij een bijzondere band kreeg met patiënte Claire. Terug in Nederland trouwden zij, waarna het huwelijk twee weken later weer werd ontbonden. Hij was iemand van doorpakken en ‘hit & run’. In Nederland ging hij hier en daar werken, maar werd te progressief gevonden. In 1980 [bedoeld wordt 1971] verscheen *Wie is van hout?* Patiënt is niet een stuk wilsonbekwaam materiaal, maar een menselijk wezen. Oplagen in totaal 230.000 ex. Veel kritiek, o.a. A.J. Heerma van Vos in de Haagse Post (‘Misbruik patiënten... privacyschending’), NRC, etc.

Eind jaren zeventig na allerlei toestanden de Ziektewet in. Naar Poona. Bhagwan was “Jezus Christus op aarde neergedaald”. Weinigen mochten direct met hem spreken. Maar Jan Foudraïne wel. Lange sessies met Bhagwan. Bhagwan gaf hem de opdracht om te schrijven en uit te dragen. 13 boeken gepubliceerd, waarvan minstens acht bestsellers. Ambo vond het te ver gaan, Ankh-Hermes idem. Alles naar De Slegte. Bhagwan heeft zijn reputatie wel bepaald.

MvdW Er waren sessies die draaiden op seks en geweld uit. Deed Foudraïne daar ook aan mee?

H.R. (verlekkerd): Ja, ja, ja, jaaa...

MvdW Ik wil iets sappigs horen.

H.R. Er zijn een paar sappige dingen. Elsbeth Etty had geschreven over Bhagwan's opvattingen over homoseksualiteit. Foudraïne's reactie: "Die pik hoort nu eenmaal in een vagina, niet in een anus. Punt uit". Daarna interview in *Vrij Nederland* met als kop: “Bhagwan heeft de penis van zijn licht diep in mij gestoken”. Verontwaardigde reacties. Temeer vanwege geruchten over sessies met uitkleden en ze moesten elkaar klappen geven, de meest bizarre dingen doen. Er is op z'n minst één schandaal waar Foudraïne bij betrokken was; ze moesten de nacht doorbrengen met iemand met wie ze 't niet zo goed konden vinden. Foudraïne koos de vrij beroemde Duitse actrice [Eva] Renzi, bekend van de film *Funeral in Berlin*. Renzi ging niet met Foudraïne naar bed. De volgende ochtend in de groep eiste Foudraïne dat zij zich uitkleedde, hij gaf haar een paar ferme klappen in het gezicht. Renzi rende weg en het werd een schandaal in de Duitse pers (*Bild Zeitung*): “Actrice uitgekleeft en afgeranseld”.

H.R. Een ‘good read’. Wel erg veel van horen zeggen. Anecdote van een auditie in Parijs, waar Foudraïne Ramses Shaffy verving voor het zingen van drie chansons; hij kreeg meteen een platencontract aangeboden! Lekker geschreven boek. Het boek gaat over een periode die heel

belangrijk is geweest in het bewustzijn van de mensen. Het is voorbij, voorgoed voorbij. En ik denk, dat is maar goed ook.

MvdW Foudraine was een belangrijk iemand. Er is zeker sprake van een nalatenschap. Zijn boeken in allerlei talen vertaald. Zeer belangrijke man. Het is niet onopgemerkt voorbij gegaan.
